

ANDREAS POPOVICI Un medic sucevean, pionier al geriatriei

Edvard Jeamgocian New York

Dr. Andreas Popovici

Doctorul Andreas Popovici, sucevean de origine¹, origine de care era foarte mândru, după cum reiese din pagina de titlu a cărții sale de căpătâi, a fost autorul uneia dintre primele lucrări de geriatrie din lume. Lucrarea *Arta longevității* sau *Știința de a trăi mult, sănătos și fericit*, Tipografia “Hovhanes Miuhendisian”, Constantinopol, 1850 (400 pagini) ce a avut un mare răsunet în lumea medicală dar mai ales în pătura oamenilor de rând. Popularitatea cărții a făcut ca ea să se retipărească în 1876 (545 pagini) de aceeași tipografie, având ca sponsor de di. S.H. Bardizbanian. A existat și o încercare, în 1900, de traducere a cărții în limba română, de către publicistul Vartan Mestugian (1869-1942), dar care nu s-a materializat².

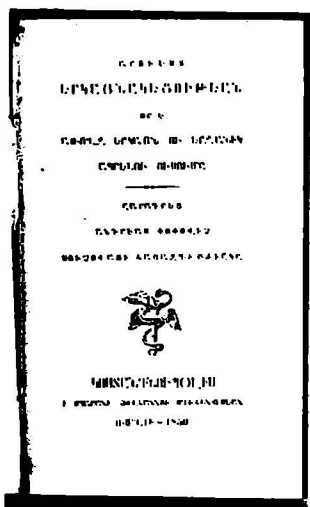
După cum anunța autorul în prefața cărții, lucrarea reprezintă rodul a opt ani de muncă și se bazează pe observațiile și experiența sa proprie, precum și pe lucrările predecesorilor săi, doctorii Hufeland, Struve și Hartman. Tot din prefață reiese că el a mai fost autorul unei alte cărți, dar al cărei nume nu îl specifică, iar noi nu am găsit referințe despre ea. Cartea se compune din două părți. Prima parte, împărțită în șapte capitole, vorbește despre alimentație, îngrijirea pielii și a părului, îngrijirea și curățarea dinților, igiena și eliminarea toxinelor, nutriția femeii în timpul sarcinii, somnul și modul de odihnă, dând exemple concrete pentru realizarea și menținerea lor.

În partea a doua, divizată în șase capitole, descrie sănătatea spirituală a omului și metodele ei de îmbunătățire pentru a trăi o viață lungă și sănătoasă. El explică rolul gimnasticii pentru sănătatea corpului, dirijarea senzațiilor pentru îmbunătățirea imaginației și a memoriei, rolul învățământului și a educației morale pentru dezvoltarea intelectului etc. Întreaga carte reprezintă un ghid amănunțit, cu metode și exemplificări, pentru menținerea sănătății corporale și intelectuale a omului pentru a duce o viață lungă, sănătoasă și fericită.

Autorul cărții, “Andreas Popovici – doctor armean sucevean”, după cum apare scris pe prima pagină a cărții, s-a născut la Suceava în ianuarie 1809. El era fiul lui Bogdan-Asdvadzadur Popovici iar bunicul său era Preotul Marcu Popovici de la biserica Sf. Simion (Turnu Roșu) din Suceava. Pe preotul Marcu și pe fiul său Bogdan Popovici îi găsim consemnați, în documentele din 2 aprilie 1802, 23 februarie 1813 și 1 februarie 1828, ca semnatari ai unor acte legate de bunul mers al treburilor din târgul Sucevei³.

Andreas Popovici după ce-și face studiile primare la școala armeană din orașul natal, pleacă în 1827, la Pesta, Ungaria, pentru a studia medicina. Aici el îl are ca profesor pe Dr. Hartman. La vârsta de 22 de ani absolvă Facultatea de Medicină din Pesta, obținând diploma de Doctor la 28 februarie 1831. După absolvirea facultății practică medicina la Iași până în anul 1842, când pleacă la Constantinopol și se stabilește în cartierul armenesc Haskeoi⁴. În scurtă vreme capătă renumele de unul dintre cei mai buni doctori din oraș, cu specialitatea de doctor mamoș. A fost un medic studios,

bun diagnostician și practician, care i-a ajutat foarte mult pe săraci, orfani și văduve și de aceea era supranumit "îngerul păzitor din Haskeoi".

A. Popovici
"Arta longevitatii", 1850

El nu a fost numai doctorul Haskeiului, la el venind pacienți din toate satele de pe malurile Bosforului: Miciachiugh, Isghiudar și Pera. A fost contemporan cu cunoscuții medici armeni Servicen, Stepan Pașa Aslanian, Manuel Șașean, Mikael Pesian care au vorbit cu laudă, în scrierile lor, despre doctorul Popovici. A fost un doctor popular și a contribuit mult la îmbunătățirea asistenței medicale a armenilor din Constantinopol⁵. La 1 august 1856 el este ales membru al Societății Imperiale a Medicilor. A decedat la 17/29 decembrie 1858 și a fost înmormântat la cimitirul armean din Haskeoi⁶.

Fiul doctorului Andreas Popovici, **Bogos Popovici** (1853-1917) a fost o figură destul de cunoscută în România. Diplomat de profesie, după absolvirea studiilor în Constantinopol, vine în România, prin anii 1890 și deține funcția de ambasador al Turciei la Giurgiu. După o ședere scurtă la Brăila (1894), trece în București și lucrează la Societatea Generală de Asigurări "Națională" (Fondată la 8/20 dec. 1881), deținând, pe perioada 1906-1916, funcția de Director General al Societății. În timpul ocupației Bucureștiului de către trupele aliate se refugiază la Petersburg iar apoi la Moscova, unde moare în 1917. Doctorul Andreas Popovici a avut și un nepot de frate, doctorul **Emanuel V. Popovici**, care a fost medic la spitalul orașenesc și de stat din Focșani⁷.

NOTE:

1. Numele de familie, Popovici, este un nume adoptat de armenii din Țările Române, care la origine erau fii de preoți. Echivalentul numelui în limba armeană este Derderian iar în limba turcă Papazian, ambele forme foarte răspândite. Rădăcina "Pop", în rusește ca și în românește reprezintă termenul popular pentru "Popă" la care s-a adăugat terminația slavă "ovici" (rusească sau sârbească) sau "Owicz" (poloneză), care înseamnă "fiul lui". (J.N. Hook, *Family names*, Collier Books, New York, 1983, p. 215).
2. *ARARAT*, seria veche, anul X, nr. 106, februarie 1934, p. 3.
3. Vasile Gh. Miron, *Suceava – File de istorie – Documente privitoare la istoria orașului 1388-1918*, vol. I, Direcția Generală a Arhivelor Statului din RSR, București, 1989, doc. 349, p. 560-561, doc. 359, p. 577-580, doc. 380, p. 629-631.
4. Dr. Vahram H. Torcomian, *Hantes Amsoria Viena*, nr. 7 iulie 1894, p. 218-225.
5. Par. Magardici Bodurian, *Hai Hanrakidag (Enciclopedia armeană)*, București, 1938, p. 406-407.
6. Dr. Artin Mezbourian, *Doctori armeni și de origine armeană (1688 –1940)*, Istanbul, 1950, p. 48-49.
7. Frederic Dame, *Bucharest en 1906*, Socce & C-ie Editeurs, Bucharest 1907, p. 610; Par. Bedros Mamigonian, *Prezentul și viitorul armenilor din România*, Galați, Tipografia Părintelui Hevont Papazian, 1895, p. 150-164.